

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

VI. An in Deo sit vera & propria imago, eaque solius Filij propria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

mutaret intrinsecam perfectionem Dei, quā non mutaret posterior : & hoc ideo, quia posterior est circa obiectum liberum, prior verò circa necessarium : Deus autem necessariam connexionem habet cum obiecto necessario, non autem cum libero. Cū igitur Verbum Diuinum per se postulet procedere ex quacunque perfectione intrinseca Dei, facta tali suppositione circa obiectum necessarium, per se postulare procedere ex scientia talis obiecti.

SECTIO VI.

An in Deo sit vera & propria Imago, eaque solius Filij propria?

Durandus.

181. **P** R I M A sententia Durandi in 1. dist. 28. q. 3. negantis in Diuinis esse propriā & veram rationem imaginis, sed impropriam & analogam; eamq; conuenire tā Filio, quā Spiritui S. quia vterque procedit in similitudine & æqualitate producentis, licet ex vi nominis magis approprietur Filio, quā Spiritui Sancto : quoniam Filius vi nominis importat similitudinem Patris, à quo procedit per modum naturæ : Spiritus sanctus autem procedit per modum voluntatis, cuius est producere, non qualis est ipsa produciens, sed quale vult ipsa producere.

Augustinus.

182. Quòd in Deo non sit propria ratio imaginis, sic probat Durandus. De ratione propriæ imaginis est, vt sit aliquid productū ad alterius imitationem. Nulla persona Diuina est ad alterius imitationem producta. Igitur nulla persona Diuina est propriæ imago. Maior constat ex definitione imaginis ab Augustino assignata lib. 83. quæstionum, q. 74. Minorem probat, quia vbi est summa identitas, nulla esse potest propria imitatio, nam propria imitatio postulat distinctionem in ea ipsa re, in qua est imitatio. Cū igitur vna persona Diuina nequeat imitari, & esse similis alteri in personalitate, cui potius est dissimilis & opposita, sed in natura; & in natura omnes personæ sint idem; non poterit vna persona esse vera & propria imago alterius.

183. Secundò. De ratione propriæ imaginis est, vt procedat ab exemplari præcognito : nulla persona Diuina procedit ab exemplari præcognito, igitur nulla persona Diuina est propria imago. Maior constat, quoniam imago est, ad suum exemplar representandum expressa : igitur procedere debet ab suo exemplari præcognito. Minor probatur, quia quod procedit ab exemplari præcognito importat dependentiam exemplari ab exemplari : tum quia exemplar importat superioritatem, & perfectionis excessum supra exemplatum. Tum quia personæ diuinæ non habent ideam in mente Diuinā, ad instar cuius producantur : nam hæc requirit distinctionem ab ideato non

tantū in persona, sed etiam in natura.

184. Terriò. Si Deo conueniret propria imago, conueniret illi ratione intellectiōis : nequit autē Deo ratione intellectiōis propria imago conuenire : ergo. Maior constat, quia de ratione propriæ imaginis est, manifestare imaginatum, illum representando & exprimendo : sola autem intellectiō imaginatum manifestat representando & exprimendo : igitur ratione solius intellectiōis conueniret Deo propria ratio imaginis. Minor verò primi syllogismi probatur, quia de ratione propriæ imaginis est, vt originem habeat ab eo, cuius est imago : intellectiō autem diuina à nullo originatur, cū sit essentialiter improducta.

185. Quartò. Potissimum fundamentum, cur in Deo sit propria ratio imaginis est, quia scriptura Deo tribuit rationem imaginis : at etiam rationem imaginis Scriptura tribuit homini respectu Dei. Genes. 1. Eccles. 17. 1. Corinthiorum 11. & tamen nemo concedit, hominem esse propriam imaginem Dei : ergo etiam si scriptura tribuat rationem imaginis Deo, non statim inde sequitur, in Deo esse propriam rationem imaginis.

186. Secunda sententia affirmat, in Deo esse veram & propriam rationem imaginis, eique conuenire tantū personaliter, non tamen esse solius Filij propriam, sed etiā Spiritui S. Hanc docuerūt nonnulli Patres Græci, Thaumaturgus in regula Fidei : Spiritus S. inquit, *imago Filij perfectæ* : Basiliius l. 5. contra Eunomium c. 6. *Imago quidem Dei Christus est : imago verò Filij Spiritus*. Idem repetit c. 12. Cyrillus l. 13. thesauri c. 1. *Quomodo igitur Spiritus sanctus, cū sit incommutabilis imago Filij Dei, inter creaturas connumerabitur : & paulò post : Deus igitur verus Spiritus sanctus est, quoniam Filij Dei imago perfectissima est*. Damascen. l. 1. Fidei c. 18. *Imago inquit, Patris est Filius, & Filij Spiritus sanctus*. Fundamentum est, quia non minùs Spiritus sanctus, quā Filius habet omnia requisita ad rationem perfectæ imaginis ; procedit enim à Patre & Filio in vnitatem eiusdem numero naturæ ; idq; vi propriæ originis, non minùs quā Filius ipse procedit à Patre : igitur est perfectæ imago sui principij, non minùs quā Filius Patris.

187. Confirmatur. Ideo in humanis Filius est perfectæ imago sui parentis, quia vi suæ originis procedit similis in eadem natura specifica cum illo : sed Spiritus S. vi suæ originis procedit similis in eadem natura numerica cum spiratore. Ergo potiore iure Spiritus sanctus, quā Filius in humanis, est perfectæ imago sui principij. Nec refert, quòd Spiritus sanctus procedat à Patre & Filio simul : tum quia non est contra rationē perfectæ imaginis, procedere simile duorum ; Filius enim creatus non solū est imago Patris, sed etiam Matris. Tum quia non procedit ab illis, vt à duobus distinctis, sed vt ab vno eodemque principio spirandi.

Genes. 1.
Eccles. 17.
1. Cor. 11.

Thaumaturgus.
Basiliius.

Cyrillus.

Damascen.

Omnes
Theologi.
Magister.
S. Thomas.
Zamel.
Durand.
Molina.

188. TERTIA sententia docet, Deo conuenire perfectissimam rationem imaginis, idque personaliter tantum, & ratione totius Filij. Est omnium Theologorum cum Magistro in 1. dist. 27. & 28. & cum S. Th. 1. p. q. 35. art. 1. & 2. Vnde merito Zamel Durandi opinionem appellat falsam, & in fide nimis periculosam; Molina verò singularem, & scripturis sacris parum consonam: Ego verò à temeritatis nota non excuso. In cuius sententia explicationem,

Augustinus

189. Præmittenda est perfecta imaginis definitio, quam Theologi communiter tradunt, eamque colligunt ex Augustino lib. 83. quæstionū q. 74. *Imago est perfecta similitudo ad suum prototypum representandum expressa.* Duo igitur ad perfectam imaginem requiruntur, perfecta similitudo cum suo prototypo, & realis origo ab eodem. Defectu primi vermis productus ab homine non est imago hominis productis, quia non est illi perfectè similis in eadem natura specifica; sed tantum in gradu generico animalitatis. Defectu secundi, vnum ouum, vt docet Augustinus, non est imago alterius oui, quia vnum non est expressum de altero, licet sit simile alteri. Ratio autem, cur hæc duo ad naturam perfectæ imaginis requirantur, hæc est: quoniam finis perfectæ imaginis est, perfectè suum prototypum imitando exprimere; neque autem suum prototypum perfectè imitando exprimere, nisi sit illi perfectè similis, & ab eo originem ducat. Etenim vbi perfecta similitudo deest, perfecta etiam representatio desit, oportet: quantum enim de perfecta similitudine deest, tantundem de perfecta representatione deesse necesse est. Vbi verò origo non est, imitatio esse non potest, quæ ad rationem imaginis necessaria est. Est enim imitatio, productio vnius ad expressionem alterius. Vnde non dicitur alterum imitari, quod ab illo originem non habet.

190. Dico 1. Statua Cæsaris dicitur vera imago Cæsaris, esto ab illo producta non sit: & notitia, quam habet angelus de lapide, est vera imago lapidis, esto à lapide originata non sit, sed à specie immediatè à Deo infusa. Igitur ad perfectam naturam imaginis non est necessaria origo. Respondeo, statuam Cæsaris originari à Cæsare, media specie & idea, quam statuarius intra se de Cæsare concipit: similiter notitiam lapidis originari à lapide, media specie lapidis, quam Deus supplet in intellectu angeli: sicut diceretur Petrus producere Paulum, etiam si solus Deus immediatè suppleret semen Petri in productione Pauli. His adnotatis,

191. Dico 2. Ratio imaginis nequit Deo conuenire essentialiter, sed tantum personaliter. In hac assertionem omnes conueniunt. Ratio fundamentalis desumitur ex prædeclarata definitione imaginis, cuius essentialia originem postulat ab eo, quem representat. Atqui nulla perfectio absoluta in diuinis originem habet ab aliquo, cuius

imago esse possit; cum nulla perfectio absoluta in Diuinis sit producibilis. Vnde si quando Scriptura & Patres rationem imaginis tribuunt essentia Diuinæ, sumunt imaginem pro exemplari; inter quod & imaginem hoc interest, quod exemplar est quidem simile suo exemplato, ab eo tamen originem non habet, sed potius est illius originatium: imago verò & similis est, & originem habet à suo exemplari.

192. Dico 2. In Diuinis solus Filius est propria imago. Assertio constat primò ex Scriptura sacra, quæ solùm Filium appellat imaginem, aut nominibus æquiualentibus imagini. Ad Rom. 8. *Nam quos præsciuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui.* Secundò ad Corinth. 4. *Qui, nempe Christus, est imago Dei.* Ad Coloss. 1. *Qui est imago Dei inuisibilis.* Sapient. 7. *imago bonitatis Dei.* Idem Hebræor. 1. appellatur *figura substantia Dei, siue character*: quæ nomina apud Patres idem sonant, quod *imago*. Nam sicut *character* est proprium signum, in quo author characteris; ita *imago* est signum, in quo imaginatum cernitur. Dicitur etiam *Sigillum* Ioannis 6. *Hunc Pater signauit Deus*, loquens de se ipso Christus. Nam quemadmodum in sigillo imprimi solet figura obsignantis: ita in Filio imprimitur imago Patris, se ipsum in Filio obsignantis. Et quemadmodum sigillo reconduntur secreta obsignantis: ita Verbo Diuino reconduntur secreta Patris. Appellatur etiam *Facies*. Psalm. 79. *Ostende faciem tuam & salui erimus.* Nam quemadmodum ex facie cognoscitur homo; ita, inquit Nyssen. lib. de differentia essentia & hypostaseos, *Filij hypostasis quasi facies est, qua Pater cognoscitur.* Dicitur etiā *speculum* Sapient. 7. quia sicut in speculo apparent effigies rerum; ita in Filio effigies Patris. Tandem dicitur *candor lucis æternæ* ibidem, & *splendor gloriæ*. Hebr. 1. quia sicut proprium *lucis & splendoris* est, esse manifestatum rerum: ita Verbi increati proprium est, esse manifestatum Patris, & eorum omnium, quæ sunt in Patre.

193. Secundò constat autoritate Patrum, Clementis Romani epist. 1. ad Iacobum Fratrem Domini, Cyrilli lib. 3. in Ioannem cap. 29. Anselmi in monologio cap. 32. & 37. August. 5. de Trinit. cap. 13. & alibi, & reliquorum ferè Latinorum Patrum, vt testatur S. Thom. 1. p. quæst. 35. art. 2. Variæ autem assignantur à Doctoribus rationes, cur solus Filius in Diuinis, & non Spiritus sanctus, sit propria imago, cum etiam Spiritus sanctus procedat similis principio spiranti, ab eoque originem ducat. Sed relictis aliorum rationibus, quas insufficientes puto, hanc ego vnicam, ex meis principijs erutam ad præsentem veritatem confirmandam, adduco.

194. Solus Filius in Diuinis habet omnia requisita ad perfectam rationem imaginis: igitur solus Filius in Diuinis est propriè imago. Antecedens probò, nam, vt prænota-

Roman. 8.

2. Corinth.

Ad Coloss. 1.

Sapient. 7.

Hebræor. 1.

Ioan. 6.

Psalm. 79.

Nyssen.

Sapient. 7.

Hebr. 1.

Clement.

Cyrillus.

Anselm.

Augustin.

S. Thomas.

uimus.

uimus, duo requirit perfecta imago, adæquatam similitudinem cum suo prototypo, & realem originem. Atqui solus Filius vi sue processions cum reali origine accipit adæquatam similitudinem sui prototypi: igitur solus Filius est propriè imago. Minor probatur, nam prototypus Filij est Pater, ad operandum constitutus per naturam & obiectum intelligibile; cuius adæquatam similitudinem tam naturæ, quàm obiecti intelligibilis accipit Filius vi sue processions formalis, quia vi sue processions formalis non solum procedit ut consubstantialis Patri, sed etiam ut species expressa omnium intelligibilium, quæ sunt in mente Patris. Pater autem, cum à nullo originetur, non potest habere rationem imaginis, sed exemplaris. Spiritus verò sanctus, etsi vi sue processions procedat similis in natura cum suo principio producente, quia tamen non procedit similis obiecto volibili, quod est ultimum constitutum principij spiritalis, non procedit adæquatè similis suo principio producenti, atque adeo ut perfecta imago sui prototypi. Confirmatur, nam ideo vermis procedens ab homine non est imago hominis producentis, quia non procedit illi adæquatè similis. Ergo nec Spiritus sanctus erit imago Patris & Filij, quia non procedit illis adæquatè similis.

Basilii.
Nyssenus.

195. Hanc nostram rationem apertè expressit Basiliius epist. 37. ad Gregoriū Nyssenum in fine: *Perinde, inquit, atque in speculo quodam puro, qui impressam illi formam considerat, eundem habet imaginati vultus cognitionem: ita & qui Filium cognouerit, paternam simul hypostaseos characterem per Filij cognitionem in corde suo iam suscepit, ita ut hypostasis Filij, instar formæ ac faciei sit paternæ cognitionis: & contra, Patris hypostasis in forma Filij cognoscatur*; Eandem docuit Ambrosius lib. de mysterio Dominicę Incarnationis capite ultimo: *Cur solus, inquit, Filius imago inuisibilis Dei dicitur, & character substantiæ eius, nisi quia in eo naturæ eiusdem unitas, & maiestatis expressio est?*

Ambrosius.

196. DICIS. Tam Verbum creatum est perfecta imago sui obiecti, quàm figura artificialis sui exemplaris: & tamen neutra est adæquata similitudo sui prototypi: cum neutra sit eiusdem naturæ & essentiæ cum illo: cum nec Verbum substantiæ sit substantia; nec figura Cæsaris sit ipsa natura Cæsaris. Ergo ad rationem perfectę imaginis non requiritur adæquata similitudo, cum suo prototypo. Resp. 1. Negando maiorem: nam quando aliquid recedit à perfecta similitudine sui prototypi, tantò recedit à perfecta ratione imaginis, & ratio à priori est, quia tota quidditas imaginis est ad representandum suum prototypum: ergo quò erit illi similior, eò perfectiorem rationem imaginis participabit: & è contra quò erit illi dissimilior, eò imperfectiorem rationem imaginis continebit. Quam imaginis naturam optimè expressit Basiliius præcitata epistola ad Gregorium Nyssenum propè finem, his verbis: *Non enim consistere*

Basiliius.

poterit imaginis ratio, nisi per omnia ad archetypum expressa suis omnibus numeris sit, nihilq; variet. Cum igitur nec Verbum creatum participet totam similitudinem obiecti, cum non participet illius similitudinem naturalem, sed tantum intentionalem; nec imago artificialis participet naturam, sed externam duntaxat figuram sui exemplaris, neutra erit perfecta imago sui prototypi.

197. Respondeo 2. Distinguendo duplicem similitudinem, vnam genericam & communem, alteram specificam & propriam. Similitudo, quæ constituit propriam rationem imaginis non est generica & communis, sed specifica & propria. Cum igitur Verbum creatum habeat similitudinem non genericam naturæ intelligentis, sed specificam obiecti intelligibilis; similiter statua Cæsaris, non habeat similitudinem genericam & communem, sed specificam & propriam figuræ Cæsaris, tam Verbum respectu obiecti, quàm statua respectu prototypi erit propria imago. Cur autem similitudo specifica, non autem generica constituat propriam rationem imaginis, ea est: quoniam finis imaginis est representare imaginatum: atqui per rationem communem & genericam non representatur imaginatum, quia cum talis ratio sit communis cum alijs, non potius per illam imago representabit vnum, atque aliud, quæ in ea ratione communi conueniunt. Representatur autem per rationem propriam & specificam, quia ratio specifica ducit ad propriam cognitionem differentię imaginati, per quam differt ab omni alio.

198. Hinc deducitur solida ac fundamentalis ratio, cur Spiritus sanctus non sit imago Spiratoris, etiam si habeat vi originis eandem numero naturam cum illo: quia nimirum hæc similitudo respectu spiratoris non est propria & quasi specifica, nam propria & specifica similitudo in ijs, quæ procedunt ex principio intellectiuo & volitiuo, desumitur ex obiecto; nam hoc est proprium & ultimum specificatiuum horum principiorum, ut constat ex suprà disputatis de generatione Verbi disp. 18. sec. 7. sed communem & quasi genericam. Vnde non potest per hanc similitudinem Spiritus sanctus constitui propria imago sui Spiratoris, sicut Filius sui genitoris. Quia Filius præter communem & quasi genericam similitudinem naturæ, accipit etiam propriam & quasi specificam obiecti intelligibilis.

Solutio Argumentorum.

199. Ad argumenta primę sententiæ. Ad primum nego minorem. Ad cuius probationem distinguendum est antecedens: ubi est summa identitas, & nulla realis distinctio, nulla esse potest imitatio, concedo: ubi est summa identitas cum reali distinctione, nulla esse potest imitatio, nego. Etenim, posita reali distinctione

distinctione inter exemplar & exemplabile, identitas naturę confert potius, quàm tollat similitudinem ad perfectam rationem imaginis requisitam. Neque est necesse, ut intercedat realis distinctio in ipsa ratione, in qua est imitatio, sed sat est, si distinctio intercedat inter terminum ipsum imitativum & principium imitabile.

200. Ad secundum respondeo 1. Maiorem esse tantum veram de imagine intellectualem, & artificialem, non autem de naturali, sicut est Filius creatus respectu sui parentis, qui est vera imago Patris, cum tamen non procedat ab exemplari præcognito. Quidquid nonnulli sentiant opinantes, etiam filium creatum procedere ab exemplari præcognito, saltem ab authore naturæ mouente ex præcognitione operis. Respondeo 2. Negando minorem, nam Filius increatus procedit ab exemplari præcognito; siquidem eadem notitia, qua producitur Verbum, simul etiam cognoscitur. Ad priorem verò probationem nego, nos hic sumere exemplar, prout dicit perfectionis excessum, quamvis hoc importat nomen exemplaris, sed prout dicit solum principium per cognitionem imitabile & expressibile, absque vlla dependentia termini exprimentis & imitantis. Ad posteriorem concedo, diuinas personas non habere propriam ideam sui, prout idea importat essentialē distinctionem inter ideam & ideatum; sed solum prout idea dicit principium per cognitionem imitabile.

201. Ad tertium distingo consequens maioris: si conueniret Deo ratio imaginis, conueniret illi ratione intellectionis essentialis, nego: conueniret illi ratione intellectionis notionalis, concedo. Circa quod argumentum infra iterum redibit sermo.

202. Ad quartum concedo, potissimum fundamentum asserendi in Deo veram rationem imaginis esse sacram Scripturam, accedente autoritate Patrum vnanimi consensu illam interpretantium de imagine propria. Secus verò illam explicant de homine, dum à sacra Scriptura appellatur imago Dei: nam ex peculiari modo, quo illi rationem imaginis scriptura tribuit, aperte colligunt, hominem non esse perfectam, sed imperfectam imaginem Dei. Ad quam imperfectionem denotandam, ut rectè S. Thomas 1. p. q. 35. art. 2. ad 3. notauit, non solum dicitur homo in Scriptura *imago Dei*, sed ad *imaginem Dei*: ad significandam imperfectionem motus tendentis, & nunquam attingentis ad perfectam rationem originis.

203. Ad argumenta secundæ sententiæ. Ad auctoritatem Patrum respondeo, eos tantum contra Arianos ostendere voluisse, Spiritum sanctum esse verum Deum, eiusdem naturæ cum Patre & Filio: ad hoc autem ostendendum utebantur hoc argumento: *Filius est imago Patris*, ut Scriptura testatur, *Spiritus S. est imago Filij*: igitur *Spiritus S. est eiusdem naturæ cum Filio, & consequenter cum Patre*, in qua argumentatione præcipuus Pa-

trum scopus erat, contra Arianos probare Spiritum sanctum esse eiusdem naturæ & substantiæ cum Filio & Patre.

Ariani.

204. Ad fundamentum verò negandum est antecedens. Ad cuius probationem dicendum, esto Spiritus sanctus vi suę originis procedat à Patre & Filio in unitatem eiusdem numero naturæ, quia tamen non procedit in similitudinem propriam & quasi specificam principij volitiui, cum non procedat similis illi in obiecto volibili, quod est procedere similem illi in ratione propria & specifica, non dicitur procedere ut propria imago sui principij: sicut Filius, qui vi suę originis non solum procedit similis principio intelligenti in ratione quasi generica naturæ, sed etiam in specifica ratione obiecti intelligibilis; cum non solum procedat ut consubstantialis & eiusdem naturæ cum Patre, sed etiam, ut adæquata species expressa totius obiecti intelligibilis Paterni.

205. Ad confirmationem respondeo, non ideo præcisè Filium in humanis esse perfectam imaginem sui parentis, quia vi suę originis accipit eandem naturam specificam cum illo, sed quia cum natura ipsa specifica accipit adæquatam similitudinem principij generantis: cum præter similitudinem eiusdem naturæ specificæ, nulla supersit similitudo principij communicanda termino. At Spiritus sanctus accipiendo eandem numero naturam cum principio spirante, non accipit adæquatam similitudinem totius principij producentis, quia non accipit similitudinem intentionalem obiecti volibilis, quæ est propria & specifica similitudo principij volitiui, à quo Spiritus sanctus procedit. Et quia de ratione propriæ imaginis est, procedere adæquatè simile suo exemplari, aut saltem procedere illi simile in vltima & propria ratione specifica, uti procedunt Verbum creatum respectu obiecti intelligibilis, & figura artificialis respectu sui exemplaris, ideo Spiritus sanctus non est propria imago Spiratoris.

SECTIO VII.

An Imago conueniat Filio ratione proprietatis personalis, an ratione essentialis communi sè

206. PRIMÆ sententia docet, conuenire ratione solius proprietatis personalis. Est Bonauenturæ in 1. dist. 31. p. 2. a. 1. q. 1. & 2. præsertim ad vltimum, Aureoli dist. 27. p. 2. art. 3. Fundamentum Aureoli est, quoniam imago est obiectiua apparentia rei, ad id vi suę originis ordinata. Atqui Verbum Diuinum ratione solius proprietatis personalis est obiectiua apparentia æterni Patris. ad id vi suę originis producta. Ergo Verbum ratione solius proprietatis personalis

Bonauent.
Aureolus.

est

Autoritas
Patrum.

S. Thomas.

Ad Autho-
ritatem Pa-
trum.